

SHARON GARLOUGH BROWN

REISGENOTEN

ROMAN

'Zo'n mooi boek.
Niet alleen als fictie
te lezen, maar ook
te gebruiken voor
bijbelstudiegroepen.'
- Alinda Bol, auteur
en boekhandelaar

1

UITNODIGING VOOR EEN REIS

*Ga op de kruispunten staan, denk na,
kijk naar de oude wegen.
Welke weg leidt naar het goede?
Sla die in, en vind rust.
Jeremia 6:16*

MEG

1967

Een klein meisje met een grijs wollen jasje aan en een rood gebreid mutsje op liep alleen door de sneeuw, op zoek naar de glinstering van goud. Mama had rinkelende belletjes van iemand gekregen voor Kerst, en glimlachend had ze die aan de voordeur gehangen. Dus toen de wind de belletjes weggerukt en meegevoerd had, wilde de vijfjarige Meg ze koste wat het kost terugvinden om mama weer gelukkig te maken.

Neuriënd zocht Meg tussen de struiken in de tuin. Ze was dol op verstoppertje spelen. Ze zou wel willen dat mama of Rachel verstoppertje met haar speelde, maar mama had het te druk om te spelen en de elfjarige Rachel zei altijd dat ze te groot was voor babyspelletjes. Was papa maar niet naar de hemel gegaan om bij God te zijn! Papa kon heel goed verstoppertje spelen.

Geduldig speurde Meg naar de kwijtgeraakte belletjes, bijna een uur

lang, en eindelijk zag ze er eentje glinsteren in een berg sneeuw bij de garage van mevrouw Anderson. Meg hield haar schat stevig vast en huppelde de oprijlaan en de verandatrap op.

Mama stond met een boos gezicht bij de deur. 'Margaret Fowler! Heb je niet gehoord dat ik je riep?'

'Mama, ik heb ze gevonden!' Stralend bood Meg haar geschenk aan.

Mama trok Megs mutsje af en haar dikke blonde krullen kwamen tevoorschijn. 'Hoe vaak moet ik het nog zeggen? Trek je laarzen buiten uit. Ik wil geen sneeuwtroep op deze vloer.'

Meg liet haar laarsjes op de veranda achter en danste naar binnen, rinkelend met de belletjes. 'Kijk, mama! Ik heb je belletjes gevonden!'

Mama fronste haar wenkbrauwen en deed de deur dicht. 'Welke belletjes?'

Meg Crane stapte over de drempel van haar ouderlijk huis in Kingsbury, Michigan. Het rinkelen van haar sleutels weergalmden in de hal. Bijna veertig van haar zesenvertig levensjaren had ze in het victoriaanse huis van haar familie doorgebracht, maar nog nooit had het zo hol en eenzaam aanvoeld als nu. Meg trok de deur achter zich dicht, liet zich langzaam op de vloer zakken en leunde met haar hoofd tegen de houten lambrisering.

Weg. Becca was weg. Haar geliefde dochter was uitgevlogen.

Meg wenste dat ze langer bij elkaar hadden kunnen blijven. De vierde dag van augustus was te snel aangebroken en nu zat haar enige kind in een vliegtuig naar Londen, waar ze het eerste jaar van haar studie zou doorbrengen.

Becca's levendige aanwezigheid in huis had Meg zo heerlijk afgeleid en beziggehouden. Er was zo veel voor hen samen te doen geweest, ze hadden zo veel voorbereidingen moeten treffen voor het avontuur aan de andere kant van de oceaan. Becca's blijdschap en enthousiasme hadden Meg tijdelijk opgebeurd en kracht gegeven om boven haar eigen verdriet uit te stijgen.

Maar nu overspoelde het lege huis haar met een verschrikkelijke stilte.

Moeder was ook weg. Nog steeds.

Maanden na Ruth Fowlers dood had Meg nog de impuls moe-

ten bedwingen om haar moeder luidkeels te begroeten, elke keer als ze in huis aankwam. Nog altijd verwachtte ze dat moeder bij het avondeten aan tafel zou komen zitten. Nog altijd luisterde ze of ze haar voetstappen op de trap hoorde. Nog altijd bleef ze bij de deur van haar slaapkamer staan en onderdrukte ze de neiging om welterusten te zeggen.

Waarschijnlijk zou het ook lang duren voordat ze Becca's afwezigheid had verwerkt. Ze zou Becca's roze waterfles zoeken op het aanrecht in de keuken. Ze zou blijven luisteren of ze het opgewekte neuriën van haar dochter zou horen, terwijl die luisterde naar muziek op haar telefoon. Waarschijnlijk zou ze voorlopig nog rond middernacht wakker worden en verwachten dat ze Becca weer veilig thuis zou horen komen na een avondje uit met vriendinnen. Maar nu waren de melancholieke zuchten van de antieke staande klok en het zachte gezoem van de koelkast de enige geluiden in huis.

Meg Crane was alleen. Helemaal alleen.

Wat nu?

Meg liet haar hoofd zakken en huilde.

Op zaterdagavond zette Meg plichtsgetrouw de wekker. Liever zou ze op zondagochtend in bed zijn gebleven, maar ze voelde zich toch gedrongen om naar de kerk te gaan. Ze kwam altijd precies tijdens het openingsgezag binnen in de Kingsbury Community Church. Jarenlang had ze geoefend op de veiligste manier om elke interactie met andere gelovigen te vermijden: aankomen terwijl iedereen al aan het zingen was, helemaal achterin gaan zitten, in de hoek vlak bij de uitgang, en vóór de zegen vertrekken. Haar geringe lengte – ze was nog geen een meter zestig lang – was een groot voordeel bij het ongezien naar binnen en naar buiten glippen. Gewoonlijk werkte haar onzichtbaarheidsstrategie op zondag uitstekend.

Deze zondag stond de vrouw van pastor Dave, Sandy, echter in het portaal toen Meg naar buiten ging. Meg liep alsof ze haast had, in de hoop dat haar vastberaden blik en passen de indruk zouden wekken dat ze andere afspraken moest nakomen. Maar

toen Sandy glimlachte en haar naam noemde, wist Meg dat haar plannetje was verijdeld.

‘Ik hoopte al dat ik je vanmorgen te pakken zou krijgen, Meg. Ik heb je de laatste maanden niet meer gesproken. Hoe gaat het met je?’

‘Prima, Sandy, dank je. En met jullie?’

‘Met ons gaat het goed. We genieten van dit heerlijke weer. De zomer is altijd zo prachtig in Michigan, vind je niet?’

Meg hoorde het koor het lied na de zegen zingen en wist dat er niet veel tijd meer was voordat het voorportaal zich zou vullen met mensen die ze niet wilde spreken. Het kostte zo ontzettend veel inspanning om niet in tranen uit te barsten. Eén blik van medelijden, één vriendelijk uitgesproken woord en ze zou waarschijnlijk helemaal instorten. Voorzichtig schuifelde ze in de richting van de buitendeur.

‘Deze kregen we pas in de brievenbus, en ik moest meteen aan jou denken.’ Sandy overhandigde haar een donkerpauze folder. ‘Het gaat over de herfstprogramma’s van het New Hope-retraitecentrum. Je kent New Hope toch wel?’

Meg had het retraitecentrum nooit bezocht, maar als levenslange inwoner van Kingsbury had ze het gebouw met het bijbehorende terrein vaak in het voorbijgaan gezien. ‘Ik, eh... Ik weet waar het is, maar dat is het wel zo’n beetje.’ De deuren naar de kerkzaal gingen al langzaam open, en ze kon elk moment omsingeld worden.

Sandy had blijkbaar geen haast. ‘New Hope is een geweldige instelling,’ vervolgde ze. ‘Ik ben al naar heel veel van hun programma’s geweest, en vooral dit programma is heel goed.’

Meg veegde haar asblonde krullen weg bij haar ogen en veinsde belangstelling toen Sandy haar de alinea over een ‘pelgrimsreis’ liet zien.

‘Het gaat allemaal over het verdiepen van je relatie met God door gebed en andere geestelijke oefeningen,’ legde Sandy uit. ‘En gezien de veranderingen die jij de laatste maanden hebt moeten doormaken, dacht ik dat deze groep je misschien zou kunnen helpen om je weg te vinden.’

Meg beet op haar lip. Blijkbaar had de voorganger met zijn vrouw besproken hoe moeilijk het rouwproces haar viel.

Sandy vervolgde met zachte, vriendelijke stem: 'Ik herinner me nog hoe ik me voelde toen mijn moeder stierf, en ik weet hoe sterk jullie band was.'

Hoe sterk onze band was?

Meg voelde de hitte opstijgen langs haar hals en gezicht. De donkerrode vlekken op haar lichte huid verraadden haar weer eens. Ze had een hekel aan die vlekken. Klikspanen.

'Heel lief dat je aan me dacht, Sandy,' zei ze. Ze hield haar ijsskoude hand tegen haar keel om die af te koelen. 'Wil je pastor Dave alsjeblieft vertellen dat zijn preek van vanmorgen me erg heeft aangesproken?'

Daarna glipte ze snel de glazen deuren uit voordat iemand anders naar haar kon glimlachen en haar bij haar naam kon noemen.

HANNAH

1976

De zevenjarige Hannah Shepley was dol op Bruine Beer, aan wie ze al haar geheimpjes en zorgen veilig kon toevertrouwen. Toen een van zijn vriendelijke ogen van zijn hoofd viel en verdween, was ze ontroostbaar.

Juffrouw Betty, de bejaarde buurvrouw, aaide Hannah met haar reumatische hand over haar bolletje en zei dat ze zich geen zorgen hoefde te maken. Zij kon de ogen van Bruine Beer wel repareren. Nog altijd in tranen vertrouwde Hannah de beer toe aan juffrouw Betty, die beloofde dat ze hem snel terug zou geven.

Toen Bruine Beer twee dagen later weer thuiskwam, zei juffrouw Betty stralend: 'Hier, Hannah. Zie je wel? Zo goed als nieuw!'

Maar toen Hannah in de ogen van Bruine Beer keek, herkende ze hem niet meer. En ze wist zeker dat hij haar ook niet herkende. De alleswetende, vriendelijke uitdrukking was verdwenen, vervangen door de nietszeggende, geheugenloze starende blik van twee grote plastic knopen. Hannah was haar beste vriend en vertrouweling kwijt.

Haar moeder voelde zich opgelaten omdat ze zweeg. 'Wat zeg je dan, Hannah? Juffrouw Betty heeft hard gewerkt om je beer voor je te repareren.'

'Dank u wel, juffrouw Betty,' fluisterde Hannah. Maar toen ze alleen op haar kamer was, barstte ze in tranen uit.

'Ik voel me altijd zo veel beter nadat ik u heb gesproken,' zei de huilende vrouwenstem aan de andere kant van de telefoon.

De negenendertigjarige Hannah Shepley glimlachte. Ze was dol op haar werk. Al vijftien jaar diende ze als hulppredikant in de Westminster Church in Chicago, en nog altijd hield ze van wat ze deed.

'Laten we een afspraak maken om samen te bidden,' zei Hannah. Ze pakte haar agenda en bekeek haar schema voor vandaag: dinsdag 5 augustus. Ze zat volgeboekt tot en met een vergadering tijdens het avondeten. 'Is acht uur te laat voor u?' vroeg ze. 'Ik kom met alle plezier bij u thuis, maar u bent ook welkom op mijn kantoor... wat u het beste uitkomt.' Ze spraken af op Hannahs kantoor.

Hannah had nooit spijt gekregen van haar besluit om haar kantoor veel comfortabeler in te richten dan haar eigen huis. Niet alleen omdat die gezellige omgeving een veilige haven bood aan mensen in een crisis, maar ook omdat ze het grootste deel van haar leven hier doorbracht. Ze had zelfs al een keer berekend hoeveel tijd ze in haar huis aanwezig was, behalve om te slapen, en ze had ontdekt dat haar woning in dat opzicht op de derde plaats kwam.

Nog na ziekenhuizen.

Hannah keek op haar horloge en pakte haar sleutels. Ze moest tegen tien uur in het ziekenhuis zijn om met Ken Walsh te bidden vóór zijn openhartoperatie.

En als ze daar toch was, kon ze meteen even gaan kijken bij Mabel Copeland, die daar herstelde van de operatie waarbij ze een kunstheup had gekregen. Als ze opschoot, zou ze onderweg nog tijd hebben om bloemen te kopen.

In de gang botste ze bijna tegen Steve Hernandez, de hoofd-

predikant van Westminster, op. ‘Ga je er weer vandoor?’ vroeg Steve.

‘Vanmorgen iemand die geopereerd wordt en daarna een aantal afspraken voor pastorale zorg.’ Hannah deed haar halflange, lichtbruine haar achter haar oren. ‘Ik heb weer eens zo’n dag waarop ik op drie plekken tegelijk moet zijn. Je weet hoe dat gaat.’

‘Kan ik je vandaag ergens mee helpen?’ vroeg Steve.

Dat vroeg Steve altijd, en Hannah zei altijd nee. Ze had alles onder controle. Toch was ze dankbaar dat hij er een gewoonte van maakte om hiernaar te informeren. Veel hoofdpredikanten vonden het vanzelfsprekend dat hun hulppredikanten al het werk deden. Steve niet. Hij probeerde altijd in geestelijk opzicht de vinger aan de pols te houden bij zijn medewerkers, en daarom hielden ze allemaal van hem.

‘Zorg er wel voor dat je vandaag nog wat tijd neemt om adem te halen, Hannah.’

Ze lachte. ‘Ik heb voor volgende week donderdag wat adem-tijd ingeroosterd.’

De volgende ochtend klopte Steve net voor acht uur op de open deur van haar kantoor. ‘Alweer zo vroeg van start?’ vroeg hij met een blik op zijn horloge.

Hannah keek op van haar lectuur en onderdrukte een gaap. ‘Vanmorgen was ik in het ziekenhuis om vóór zijn operatie nog met Ted en zijn gezin te bidden. Eigenlijk wilde ik bij hen blijven wachten, maar ik heb een vergadering om negen uur. Ik ga later nog wel terug om te kijken of het goed met hem gaat.’ Ze wees uitnodigend op haar bruine suède bank. ‘Kom binnen, Steve. Ga zitten.’

Hij legde een kussen en een deken opzij. ‘Ben je vannacht wel naar huis gegaan?’

‘Ik doe straks nog een dutje.’ Ze nam een slokje koffie. ‘Wat is er?’

Ze hoorde Steve diep ademhalen, het was duidelijk dat hij iets op zijn lever had. ‘Hannah, de ouderlingen en ik hebben een beslissing genomen die jij niet leuk zult vinden. Maar ik

hoop toch dat je het als een geschenk in ontvangst kunt nemen.’

Hannah klemde haar kaken op elkaar en begon onmiddellijk te bedenken wat hij nu zou kunnen gaan zeggen. Verbazingwekkend hoeveel verschillende gedachten er binnen vijf seconden door haar hoofd konden vliegen. Eén schot in de lucht en ze was alweer aan het racen. Ging het om een reorganisatie van het personeel? Werd een van de programma’s van de kerk afgeblazen? Moest ze toezicht gaan houden op een ander team?

‘We geven jou een sabbatical van negen maanden,’ zei hij. ‘Vanaf september.’

Slippend en abrupt kwamen haar gedachten tot stilstand. ‘Ik begrijp het niet,’ zei ze. Haar blik zweefde over zijn gezicht, op zoek naar non-verbale aanknopingspunten.

‘Dat weet ik. Maar dit is al vaker ter sprake gekomen en het wordt tijd dat jij eens rust neemt. Jij werkt hier al bijna vijftien jaar zonder dat je vakantie hebt genomen. Je bent er ruimschoots aan toe.’

‘Maar er zijn zo veel predikanten die veel langer doorgaan en nooit vakantie krijgen,’ bracht zij ertegen in. ‘Bovendien heb ik vorig jaar zes weken vrij gehad!’

Steve lachte. ‘Om te herstellen van een ingrijpende operatie! En als ik me goed herinner, bleef je thuis gewoon doorwerken.’

Ze schudde nadrukkelijk haar hoofd. ‘Ik heb geen sabbatical nodig. Ik ben dol op mijn werk, en het gaat prima met me.’

‘Je brengt ons niet meer op andere gedachten, Hannah. Het is al besloten. En om onze liefde en waardering voor jou te tonen – en je te helpen echt tot rust te komen – hebben een paar mensen genoeg geld gedoneerd om in al je levensbehoeften te voorzien.’

Van zo’n royale sabbatical voor een hulppredikant had Hannah nog nooit gehoord, en dus vertrouwde ze het niet helemaal. Ze wist dat ze haar gezichtsuitdrukking niet onder controle had, dus wendde ze haar blik af naar het plantje en de ballon met ‘Van harte beterschap!’ die ze later op de dag in het ziekenhuis zou bezorgen.

Steve leek haar reactie te begrijpen, want hij probeerde haar

onuitgesproken angst te ontcrachten. ‘Je wordt niet ontslagen, Hannah, dat beloof ik je. Je doet je werk uitstekend, de gemeente houdt van je en je bent een geweldige collega.’

Nog steeds wilde ze hem niet aankijken. Ze vertrouwde zichzelf niet. Vanuit haar ooghoeken zag ze dat hij voorover leunde op de bank, zijn ellebogen stevig op zijn knieën zette en zijn handen in elkaar sloeg. Dit was Steves ernstige houding, die hij had gereserveerd voor bijzonder riskante ogenblikken in de pastorale zorg: stellen die op het punt van scheiden stonden, tieners met zelfmoordgedachten, ouders die hun geloof dreigden te verliezen na de dood van een kind. Dan zette Steve zijn hakken stevig in de grond en trok hij aan een onzichtbaar touw om deze vertwijfelde personen weg te trekken bij de afgrond van de wanhoop, tot ze veilig waren in de sterke armen van God.

Blijkbaar dacht Steve dat zij nu op zo’n rand balanceerde. Welke rand? Ze kon zich niet herinneren dat hij het touw ooit voor haar gebruikt had. Ze had het touw niet nodig. Echt niet, echt niet.

‘Weet je die geweldige preek over Johannes 15 nog, die je een paar maanden geleden hield?’ vervolgde hij.

Hannah gaf geen antwoord. Ze had het akelige gevoel dat haar wijze woorden over Jezus als de wijnstok en God de Vader als de wijnbouwer nu elk moment tegen haar gebruikt konden gaan worden.

‘Je hebt de gemeente verteld dat bijsnoeien geen straf is, maar een verbetering. Je hebt ons eraan herinnerd dat bijsnoeien Gods manier is om ons te vormen, zodat we nog meer op Christus gaan lijken. Jezus zei dat de ranken die gesnoeid worden, de ranken zijn die vrucht dragen. En jij draagt vrucht, Hannah. In overvloed. Deze sabbatical is geen straf, maar bijsnoeien. Het wordt tijd om toe te laten dat God voor je zorgt en dat Hij jou vormt, zodat je nog meer op Christus gaat lijken.’

‘Maar vanaf september?’ riep ze uit. ‘Dat is onmogelijk! Ik heb al die herfstprogramma’s al gepland. Zo snel kan ik alles hier toch niet afronden. En wie zou mijn plaats willen innemen?’

Steve aarzelde, en juist door zijn aarzeling begreep Hannah hoe

de vork in de steel zat. Deze sabbatical was al een tijd geleden gepland. Ze hadden het haar alleen nog niet verteld. Tot nu toe. Waarom hadden ze haar niet langer van tevoren gewaarschuwd? Waarom hadden ze haar niet bij de planning betrokken? Bovenal: waarom hadden ze niet al vanaf het begin open kaart met haar gespeeld?

‘We hebben alles al geregeld, Hannah. Je hoeft je nergens zorgen over te maken, dat beloof ik.’

Dit was waanzin. Absoluut absurd. Hoe kon dit nu gebeuren?

Steve sprak zacht en geruststellend verder. ‘Je hebt hier in Westminster geweldig werk geleverd, dat vinden je collega’s en de ouderlingen allemaal. Maar ik denk ook dat je wat tijd en ruimte nodig hebt om je persoonlijke en je professionele identiteit uit elkaar te houden. Je weet niet meer wie je bent als je geen pastoraal werk doet. Je weet niet wat je moet beginnen als anderen je niet nodig hebben. En je hebt geen idee hoe moe je bent. Geloof me. Ik heb het zelf ook meegemaakt.’

Hoewel zijn stem vriendelijk klonk, kromp ze ineen.

‘Jaren geleden heeft mijn hoofdpredikant ditzelfde gesprek met mij gevoerd, Hannah. Hij zag waarschuwingssignalen in mijn leven die ik zelf niet zag, en hij kwam in actie. Zijn interventie werd de redding van mijn bediening, mijn gezin en mijn gezondheid. Dat was een enorme zegen voor mij, en ik hoop dat dit een zegen voor jou zal zijn.’

Ze wilde het niet horen. Ze was niet opgebrand, en ze stond niet op de rand van de afgrond. Zij had geen gezin om zich zorgen over te maken en haar gezondheid was uitstekend. Zij had geen vakantie nodig. Echt niet, echt niet.

‘Kan ik niet gewoon een maand vrij nemen?’

‘Nee.’

‘Drie maanden dan? Dan ga ik wel ergens in retraite, onder begeleiding, en dan kom ik hernieuwd en verkwikt terug.’

Steve was onvermurwbaar. ‘We hebben het hier over radicaal bij snoeien. Als we jou maar een paar maanden geven, ga je alleen maar zitten aftellen tot je terug kunt komen en de draad weer op dezelfde manier kunt oppakken.’

‘Maar negen maanden is bijna een heel schooljaar! Wat moet ik in vredesnaam doen met al die vrije tijd?’

Hij glimlachte vriendelijk. ‘Maak je maar niet druk. Je hoeft het niet allemaal nu meteen uit te puzzelen. Later kunnen we nog wel praten over hoe je die tijd zou willen besteden. Ik heb wel een paar ideeën. De prioriteit is dat jij ergens terecht komt waar je kunt terugschakelen en *echt* kunt uitrusten. Wij zullen er alles aan doen om te zorgen dat je zo ver komt.’ Hij stond op. ‘Negen maanden, Hannah. Geef God negen maanden de tijd.’

Ze wist dat het geen zin had om in discussie te gaan. De beslissing was genomen zonder enig overleg met haar – zonder haar medeweten of toestemming – en ze had er geen enkele controle over. Terwijl ze Steve nakeek, schoten de verwijten door haar hoofd. Ze had geen interventie nodig en ze wilde dit geschenk niet hebben – vooral niet omdat het zo’n overdreven royaal geschenk was. Ja, ze nam het hem kwalijk. Maar dat was niet het enige. Ze voelde zich ook nog eens schuldig omdat ze on dankbaar was. Dat was echt een rotgevoel.

MARA

1968

Mara Payne beet op haar lip en keek geconcentreerd naar haar tweekleurige schoenen terwijl ze klontjes aarde en gras lostrapte. Deze rol had ze al ontelbare malen gespeeld en ze kende het script uit haar hoofd. Om beurten zouden de teamleiders de namen van haar klasgenoten roepen. De uitverkorenen zouden een voor een naar het betreffende team toe slenteren en gefeliciteerd worden door de rest. Dan zou het hele team weer de koppen bij elkaar steken om de leider adviezen in te fluisteren voor zijn volgende keus.

Mara hoefde niet op te kijken om te weten wat er gebeurde. De voeten naast die van haar waren van Eddie Carter. Ze kende zijn gym schoenen: blauwe strepen, modderige veters en een scheurtje bij zijn grote teen. Eddie was altijd de op één na laatste keus, maar hij werd tenminste nog

gekozen. Mara niet. Zij was degene die overbleef. Altijd. Als de laatste teamleider straks eindelijk haar naam gromde, zou ze met opgeheven hoofd naar hem toe lopen en zichzelf wijsmaken dat het haar niks kon schelen. Die verraderlijke transpetters op haar schoenen kon ze wel negeren.

Het was een warme avond in augustus. Mara en Tom Garrison zaten op de tribune hotdogs te eten en het honkbalteam van hun zoons, de Kingsbury Knights, aan te moedigen. Zo brachten ze de vrijdagavonden met elkaar door als gezin, een zeldzaamheid. Tom was meestal van maandag tot en met donderdag op reis, zodat Mara in feite als alleenstaande moeder fungeerde. Dat was nog een hele toer, want ze moest overal tegelijk zijn, en op tijd ook. Maar als Tom in Michigan was, was hij een toegewijde vader voor de twee tieners.

‘Lopen, lopen, lopen!’ Tom sprong overeind om de vijftienjarige Kevin toe te schreeuwen, die de bal ver in het middenveld sloeg, het eerste en tweede honk langsende en bij het derde honk slappend tot stilstand kwam. ‘Binnen!’ riep Tom samen met de scheidsrechter. ‘Yes! Goed gedaan, Kev!’ Hij ging weer zitten, nog altijd enthousiast klappend. ‘Ik zal je wat vertellen, Mara: die jongen barst van het talent. Let maar op! Die krijgt vast een sportbeurs voor de een of andere universiteit. Honkbal, rugby, basketbal... noem maar op, hij kan het allemaal.’

Mara nam een slokje van haar suikervrije frisdrank en tuurde de dug-outbank af op zoek naar de dertienjarige Brian. Toen ze hem eindelijk gevonden had, stond ze op. Met haar veel te grote, felgroene tuniek en grote strohoed viel ze bijna niet over het hoofd te zien, maar Brian liet niet merken dat hij haar zag zwaaien. Ze ging weer zitten en tuurde naar haar schoenen. Hopelijk had niemand anders gezien dat hij even haar kant op had gekeken voordat hij haar negeerde. ‘En, weet je al wat meer over jullie plannen voor morgen?’ vroeg ze terwijl ze over haar forse dijbenen wreef.

Tom gaf geen antwoord, maar keek geconcentreerd naar de voorbereidende zwaai van de werper en naar Kevin, die klaar-

stond op het derde honk. Mara wachtte geduldig tot de slagman zijn honkbalknuppel gezwaaid en de bal gemist had. Toen probeerde ze het nog eens. 'Ik vroeg me af wat jullie precies van plan zijn. Blijven jullie de hele dag weg, of komen jullie thuis eten?'

'Weet ik niet. We zien wel.' Hij keek nog steeds naar de slagplaat.

Mara zette haar hoed af en streek haar net geverfde, kastanjebruine haar glad. Ze kon de ammonia nog ruiken. Misschien moest ze weer eens geld over de balk gooien en zichzelf trakteren op een verfbeurt in de kapsalon. Deze kleur kwam uit een doosje. Helaas waren de lichtere plukjes ditmaal niet koperkleurig geworden, maar oranje. Dat zou ze moeten verhelpen zonder alles nog erger te maken. Ze kon natuurlijk altijd terugvallen op een saaie kleur bruin. Of misschien moest ze toch een afspraak maken bij de kapper. Als vijftigjarige mocht ze toch wel iets meer verwend worden dan gewoonlijk, zelfs als Tom het daar niet mee eens was?

Ze zuchtte. 'Ik wil met alle plezier voor iedereen koken, als je denkt dat jullie tegen etenstijd terug zijn.'

Tom nam een hap van zijn hotdog en zwaaide naar Brian. Brian zwaaide terug. 'Ik zeg toch dat ik het niet weet. We zien wel.'

'Het is voor mij gewoon makkelijker om de zaterdag te plannen als ik weet wat ik kan verwachten...'

'Kappen, Mara!' snauwde hij. Met zijn hand wreef hij over zijn grijze, gemillimeterde haar. 'Laat me nou gewoon naar de wedstrijd kijken.' Hij sprong weer op om te juichen toen hij zag hoe Kevin naar de thuisplaat rende tijdens een lage bal naar de korte stop. 'Zo doe je dat, Kev! Goed zo!' Kevin hief zijn sproetige gezicht op naar de tribune en maakte een 'high five' gebaar naar zijn vader.

Mara zette haar hoed weer op. 'Ik vraag alleen...'

Tom draaide zich om en keek haar woedend aan. 'Doe maar gewoon waar je zin in hebt, oké? Als we honger krijgen, eten we onderweg wel iets. Kappen met dat gezeur!'

Mara zag dat een van de andere moeders zich omdraaide en

meelevend naar haar keek. Blijkbaar had ze het gesprek gevolgd. Mara forceerde een brede glimlach en grinnikte luchthartig. ‘Mannen!’ zei ze geluidloos, draaide met haar ogen en schudde haar hoofd.

De volgende drie slagbeurten negeerde ze Tom en deed alsof ze geïnteresseerd was in de andere gezinnen die op de tribune zaten. De andere volkomen gelukkige gezinnen. Na de wedstrijd ging ze staan en keek vanaf de tribune naar Tom, die de jongens omhelsde op het veld. Daarna schuifelde ze langzaam over de parkeerplaats naar haar eigen auto en hield haar tranen in bedwang tot ze buiten het zicht van de andere toeschouwers was.

Toen Tom en de jongens thuiskwamen uit de snackbar, waar ze na elke wedstrijd naartoe gingen, lag Mara al in bed. Ze hield zich slapend.

Op maandagavond zat Mara op het tweepersoonsbed sokken bij elkaar te zoeken. Ze had andere moeders horen zeggen dat ze de schone en droge was gewoon in de wasmand lieten zitten. Hun man en kinderen konden toch zelf wel pakken wat ze nodig hadden? Maar zelf had ze het sorteren van wasgoed nooit vervelend gevonden. Vooral sokken bij elkaar zoeken had iets bevredigends, vond ze. Als ze de helft van een paar niet kon vinden, legde ze de eenzame altijd in de bovenste la van haar dressoir. De vermiste sok zou uiteindelijk wel weer boven water komen... Onderhand zat de bovenste la al helemaal vol met alleenstaande – nee, gescheiden – sokken die ze niet wilde weggooien.

Daar zou je een countryliedje over moeten schrijven.

Misschien bestond dat zelfs al.

Kevin verscheen in de deuropening op het moment dat Mara het laatste hemd van Tom opborg. ‘Pa zegt dat ik moet doorgeven dat hij pas donderdagavond laat thuiskomt.’

Sinds Kevin een eigen telefoon had, maakte Tom er een gewoonte van via hem te communiceren. Door te bellen of een berichtje te sturen. De laatste tijd hoorde Mara nog maar zelden Toms stem als hij onderweg was. Of thuis.

Meteen nadat hij de boodschap had doorgegeven, liep Kevin

weer weg. Mara wenste in stilte dat haar zoons eens lang genoeg zouden blijven hangen om een zinnig gesprek te voeren. Als ze naar hun huiswerk of vrienden vroeg, kreeg ze nooit meer reactie dan een grom, of ze haalden zwijgend hun schouders op. De jongens spraken alleen in hele zinnen als ze om eten, wasgoed of taxidiensten vroegen.

‘Kevin, vergeet niet dat je morgen een afspraak bij de orthodontist hebt!’ riep Mara hem na. Hij gaf geen antwoord. ‘Kevin!’

‘Weet ik!’ riep hij vanuit zijn kamer.

‘Waar is mijn spijkerbroek?’ Nu stond Brian in de deuropening.

‘Die heb ik in je la gelegd.’

‘Nee, mijn zwarte.’

‘Die heb ik niet gezien.’

‘Ik heb hem al een week geleden in de was gedaan!’

‘Dat denk ik niet, Brian. Vanmorgen heb ik de wasmand leeg gemaakt en alles gewassen wat erin zat.’

‘Waar is mijn spijkerbroek dan?’ Het kuiltje in zijn sproetige wangen, naast zijn linkermondhoek, begon te trillen. Hij leek precies op zijn vader zoals hij daar stond, met zijn armen over elkaar en gefronste wenkbrauwen.

‘Kijk eens op de vloer in je slaapkamer. Er ligt een berg troep bij je bureau, zag ik.’

Dawn, haar therapeute, had gezegd dat ze niet meer alle rommel moest opruimen die haar zoons lieten slingeren.

‘Ze moeten zelf wat verantwoordelijkheid nemen,’ had Dawn gezegd. ‘Ze moeten leren dat hun gedrag consequenties heeft.’

Brian verdween en kwam terug met de zwarte spijkerbroek, verfrommeld en opgerold tot een bal. Die gooide hij Mara toe.

‘Ik heb hem morgen nodig,’ zei hij. Kwaad liep hij de kamer uit.

Mara blies langzaam haar adem uit en stopte de spijkerbroek in de lege wasmand.

Op een dag zou alles anders worden. *Alstublieft, God*. Ze wist niet hoelang ze dit nog kon volhouden.

CHARISSA

1990

De familie Goodman ging altijd op de voorste bank zitten, recht voor de preekstoel, waar iedereen hen kon zien. De achtjarige Charissa zat tussen haar ouders in en deed alsof ze goed oplette tijdens de preek van dominee Hildenberg. Zelfs als haar maillot kriebelde en haar tafzijden sjerp vervelend om haar middel knelde, wilde Charissa beslist niet wiebelen of draaien.

Ze was een standbeeld, onbeweeglijk en stoïcijns als de standbeelden die eeuwen geleden door moeders Griekse voorouders uitgehouwen waren. Papa's voorouders waren ook stoïcijns, maar zij waren Brits. Misschien waren ze zelfs van koninklijken huize. Charissa vond het een leuk idee dat ze een prinses zou kunnen zijn. Papa zei altijd dat ze zo mooi was dat er oorlogen om haar gevoerd zouden worden, net als om Helena van Troje. Charissa van Kingsbury.

Ze vond haar naam mooi klinken, al was het wel lastig dat veel mensen die verkeerd uitspraken. Ze moest hen dan corrigeren. 'Het is Karissa,' zei ze dan. Haar naam betekende 'gratie' en dat vond ze ook fijn. Ze probeerde zich altijd zo gracieus mogelijk te bewegen, of juist niet te bewegen, zoals nu.

Meestal zat Charissa de hele kerkdienst keurig stil, terwijl ze vanbinnen juist volop in beweging was. Van moeder mocht ze geen boeken meenemen naar de kerk of als ze aan tafel gingen, dus verstopte Charissa die in haar hoofd. Ze had een hele bibliotheek aan boeken uit haar hoofd geleerd, en die kon ze lezen wanneer ze maar wilde. Niemand merkte ooit dat ze alleen maar deed alsof ze naar de preek luisterde. Elke week schudde dominee Hildenberg haar na de kerkdienst de hand en vertelde hij hoe fijn hij het vond om een jongedame te zien die zo veel aandacht aan de preek schonk. Dan sloeg papa zijn arm om haar schouders, glimlachte en zei: 'Dank u wel, dominee. We zijn heel trots op haar.'

De zesentwintigjarige Charissa Sinclair-Goodman leunde achterover om haar gespannen schouders uit te rekken. Daarna stond ze op van haar bureau. Alleen de promotiestudenten aan de Universiteit van Kingsbury hadden hun eigen studeerhokje, een afge-

schutte werkplek, in de grote universiteitsbibliotheek. In haar studeerhokje stonden de boeken uit de Engelse klassieke literatuur hoog opgestapeld. Ze tuurde de planken af en probeerde te beslissen welke boeken ze mee naar huis zou nemen. Vanavond zou ze zich beslist weer met Milton bezighouden en ze zou haar bronnen over de cultuur en de maatschappij in het Engeland uit de tijd van Elisabeth de Eerste nodig hebben. Als ze haar analyse van *Paradise Lost* vanavond af zou krijgen, kon ze daarna natuurlijk alvast beginnen met haar proefschrift over Shakespeare. Het herfstsemester was nog maar net begonnen en zij kwam al om in het werk.

Ze maakte haar lange, donkere haar vast met een haarspeld en keek op haar horloge. John zou haar onderweg van zijn werk naar huis oppikken. Misschien moest ze hem bellen om te zeggen dat ze vannacht in de bibliotheek bleef. Daar had ze alle boeken die ze maar nodig kon hebben tenminste binnen handbereik.

Maar nee, bij nader inzien was dat niet handig. Ze zou toch naar huis moeten om te douchen en zich te verkleden voor het eerste college morgenochtend, en ze wilde John niet wakker bellen om haar te komen ophalen. Wat was het toch vervelend dat ze maar één auto hadden. Zo onpraktisch.

Gelukkig hoefden ze maar tijdelijk zo zuinig te leven. John had goede vooruitzichten bij het marketingbedrijf, en op een dag zou Charissa hoogleraar in de Engelse literatuur zijn. Haar vader begreep niet waarom ze zes jaar van haar leven investeerde in het behalen van een graad aan een niet-prestigieuze, christelijke universiteit terwijl ze had kunnen kiezen uit de beste universiteiten in het noordoosten van de Verenigde Staten. Maar aan de Universiteit van Kingsbury was Charissa's reputatie alom bekend. Ze was *summa cum laude* geslaagd en daarvan was iedereen bij het departement Engels op de hoogte. Het had beslist voordelen om bij deze kleine universiteit bekend te staan als de uitblinker. En hoewel haar vader liever gewild had dat ze een meer winstgevend carrière bij de rechtbank of in het zakenleven zou najagen, vond hij het heerlijk om iedereen te vertellen dat zijn dochter ging promoveren. Charissa had er geen enkel probleem mee dat hij over haar opschepte.

Ze pakte haar laptop en een stapel boeken in en liep naar de parkeerplaats om haar man op te wachten.

Op dinsdagavond zag Charissa onderweg naar haar studeerhokje paarse folders op een van de prikborden hangen. Er waren meerdere exemplaren, dus maakte ze de punaise los en stopte een folder in haar rugzak. Normaal gesproken zou ze hier geen aandacht aan geschonken hebben. Ze was nog nooit in het New Hope-retraitecentrum geweest en wist niets over de inhoud van de programma's. Maar dr. Allen, die het seminar *Literatuur en de christelijke fantasie* gaf, had er bij zijn studenten op aangedrongen om te zoeken naar verdieping in hun eigen leven met God. Misschien was dit programma daar wel geschikt voor.

'Ik weet dat ik mezelf herhaal,' zei dr. Allen de volgende dag aan het eind van de les, 'maar als je de literatuur die we dit semester lezen echt wilt begrijpen, zul je wat buitenschoolse activiteiten moeten ontwikkelen. Geef dan aandacht aan de richting en de contouren van je eigen geestelijke reis.'

Hij zette zijn bril af en ging met zijn hand over zijn gezicht en door zijn peper-en-zoutkleurige haar. 'De dichters en auteurs die we bestuderen, schreven vanuit de diepte van hun eigen persoonlijke ervaring met God,' vervolgde hij. 'Hun werk reflecteert hun worsteling met wie God is en wie zij zelf zouden moeten zijn volgens God. Als je daar zelf helemaal niet mee worstelt, zullen deze teksten weinig betekenis voor je hebben. Daarom wil ik jullie nogmaals aanmoedigen om dit semester je eigen geestelijke vorming eens onder de loep te nemen en heel bewust te kijken hoe jij wordt gevormd om meer en meer op Christus te gaan lijken. Pas als je manieren zoekt om bij dit veranderingsproces samen te werken met de Heilige Geest, zullen deze teksten voor jou tot leven komen.'

Charissa vroeg zich af of het programma van New Hope aan de eisen zou voldoen. Zou dit een gepaste ervaring van geestelijke vorming zijn? Zes zaterdagsessies, gespreid over drie maanden, zou ze wel kunnen volgen. Misschien was de cursus van New Hope wel de perfecte manier om aan het dringende verzoek van dr. Allen gehoor te geven.

Zodra het lokaal leeg was, liep ze naar zijn bureau toe om te vragen of hij iets wist over die ‘pelgrimsreis’ in de folder.

‘Loop maar even mee,’ zei hij terwijl hij zijn aktetas en koffiemok pakte.

Ze liep achter hem aan naar zijn kantoortje. ‘Ik vroeg me alleen af of u zoiets bedoelde... of dit soort lessen een goede aanvulling vormen op uw cursus.’

‘Absoluut.’

‘En die directrice, Katherine Rhodes. Weet u iets over haar?’

Hij knikte. ‘Ja, ik ken Katherine goed. Ze werkt al heel lang voor New Hope.’

Charissa aarzelde even en probeerde haar volgende vraag goed onder woorden te brengen. ‘En theologisch gezien? Ik bedoel...’

Dr. Allen viel haar grinnikend in de rede. ‘Ben je bang dat ze niet orthodox genoeg is, Charissa? Hier op de universiteit loop je een veel groter risico om ketterijen te horen dan bij haar. Daar ben je zeker in goede handen.’ Hij nam een slok van zijn koffie. ‘Waarom ben jij er eigenlijk in geïnteresseerd om daarheen te gaan, afgezien van mijn aansporingen in de klas?’

Ze dacht even na en antwoordde: ‘Om te leren.’

Hij stond stil en keek haar doordringend aan. ‘Fout geantwoord,’ zei hij met een mysterieuze glimlach. Plaagde hij haar nu?

Hoewel ze een stuk langer was dan haar professor, voelde Charissa zich ineens nogal klein. Ze ontweek zijn donkere ogen, keek strak naar zijn keurig getrimde sikje en wachtte tot hij zou uitleggen wat hij bedoelde.

‘Als je er niet naartoe gaat om God te ontmoeten, kun je beter thuisblijven, Charissa.’

HANNAH

Een maand nadat Steve haar op de hoogte had gebracht van haar ongevraagde, onwelkome vakantie, gaf Hannah Shepley haar sleutels aan Heather Kirk, de stagiaire die Westminster had aangenomen om haar zo goed mogelijk te vervangen.

Heather was jong, ergens in de twintig, en enthousiast. Ze was in mei van het seminarie gekomen en ze vond het heerlijk om negen maanden lang stage te kunnen lopen voordat ze op zoek ging naar een meer permanente plaats om te werken. Het frisse jonge meisje was vol hoop en dappere plannen om ‘de bediening in te gaan’.

Hannah keek haar vervangster aan en ving een glimp op van zichzelf, zoals zij vroeger was geweest. Ook zij was eens jong en enthousiast geweest en vers van het seminarie op Westminster aangekomen: een vierentwintigjarige vol bezieling, klaar om de kerk tot actie aan te vuren. Maar de afgelopen vijftien jaar hadden hun tol geëist. De laatste tijd herkende Hannah zichzelf bijna niet meer als ze in de spiegel keek. Haar bruine haar had zilvergrijze plukken die nauwelijks te verbergen waren en haar ogen keken vermoeid. Zo moe. Eigenlijk leek ze veel sneller ouder te worden sinds Steve haar verteld had dat ze rust nodig had. Of misschien was ze zich alleen meer bewust geworden van haar vermoeidheid sinds ze niet meer zo snel van hot naar her rende.

‘Maak je maar geen zorgen,’ zei Heather geruststellend terwijl ze met Hannahs huis- en kantoorsleutels rammelde. ‘Ik heb alles onder controle. En als ik vragen heb over het huis, stuur ik wel een e-mail.’ De stagiaire glimlachte veelzeggend. ‘Pastor Steve wil niet dat ik u bel met vragen over andere onderwerpen.’

‘Nou, ik wens je Gods zegen, Heather.’ Hannah herkende haar eigen stem nauwelijks toen ze deze beleefde zegening uitsprak. Haar hart en haar mond stonden niet meer met elkaar in verbinding. ‘Ik hoop dat je hier een vruchtbare tijd zult hebben.’ *Echt waar?* Wilde ze eigenlijk wel dat deze nieuweling met haar frisse gezicht het goed zou doen in haar positie? Of hoopte ze heimelijk dat haar vervangster zo vreselijk zou stuntelen dat de hele gemeente onmiddellijk zou terugverlangen naar haar?

Die vraag wilde ze liever niet beantwoorden.

Ze wierp nog één blik op haar eigen huis, draaide zich om en liep achter haar vriendin Nancy Johnson aan naar de auto. Hannah had haar tien jaar oude auto volgeladen met zo veel mogelijk boeken uit haar kantoor. Als ze dan toch gedwongen werd om een

tijd weg te gaan, kon ze op zijn minst zorgen dat ze haar sabbatical zo productief mogelijk besteedde.

Pas daarna had ze wat kleren ingepakt. Hannah zei vaak voor de grap dat ze zich in het donker kon aankleden omdat haar hele garderobe toch dezelfde kleur had. In feite trok ze vaak midden in de nacht zomaar iets aan als ze voor noodgevallen naar het ziekenhuis moest. Al haar kleren waren gemakkelijk en kreukvrij en ze had het meest noodzakelijke in één koffer en een plunjezak gepropt: haar schapenleren pantoffels en flanellen pyjama, een paar spijkerbroeken en sweaters, een paar T-shirts en joggingbroeken voor onderweg, een winterjas, een fleecetrui, gemakkelijke schoenen en laarzen. In de lente zou ze kleding voor warmer weer ophalen. Dan had ze meteen een excuus om even naar huis te gaan.

‘Dit moet wel moeilijk voor je zijn,’ zei Nancy zachtjes.

Je hebt geen idee hoe moeilijk, antwoordde Hannah in gedachten. Ze kon nog steeds nauwelijks geloven dat dit echt gebeurde.

Ze schoof de laatste doos achter haar stoel en hoopte in stilte dat Nancy geen glimp van de inhoud had opgevangen toen het deksel er af was gesprongen. De doos zat volgepropt met oude dagboeken en andere persoonlijke zaken die Hannah niet achter had durven laten. Ze wist niet hoe nieuwsgierig Heather zou zijn, of de andere mensen die in haar huis zouden rondlopen. Waarschijnlijk zou deze doos de hele sabbatical gesloten blijven, maar ze wilde niet dat iemand anders hem zou ontdekken.

‘Doug en ik bidden voor je dat je tot rust zult kunnen komen en God op andere manieren zult ontmoeten,’ zei Nancy. Ze haalde een sleutel uit haar zak. Nancy en Doug hadden een vakantiehuis aan het Michiganmeer en daar mocht Hannah de komende negen maanden wonen. Dat was bijzonder royaal van hen. Hannah was er nog nooit geweest, maar ze had er wel foto’s van gezien. Het was prachtig.

‘Dit is de voordeursleutel,’ zei Nancy. ‘Hij blijft soms steken, dus je moet er een beetje mee morrelen. En hier heb je de routebeschrijving. Even kijken... wat was er nog meer? O ja, zorg dat je het gefilterde water drinkt. Het water uit de put is niet zo lek-

ker. Op het aanrecht heb ik een ringband neergelegd met alle andere dingen die je misschien moet weten, maar bel alsjeblieft als je nog vragen hebt. En vergeet niet dat we zo bij je kunnen zijn. Het is maar drie uur reizen.'

'Bedankt, Nancy. Echt ongelooflijk lief dat jullie dit allemaal voor me doen.' Hannah zuchtte en duwde haar eigenwijze haar weer achter haar oren. 'Volgens mij is er echt iets niet helemaal in de haak met me. Wie zou er nou niet negen maanden betaald met vakantie willen? Ik lijk wel gek.'

Nancy sloeg haar arm om Hannahs schouders. 'Je bent niet gek, alleen nogal gedreven. Je hebt passie voor je werk en dat is goed. Daarom houden we ook zo veel van je! Maar pastor Steve heeft gelijk. Je hebt veel te veel hooi op je vork genomen. Nu is het tijd om uit te rusten.' Ze gaf Hannah een zoen op haar voorhoofd. 'Bovendien is het een bijzonder geschenk van God als Hij ons helpt om te ontvangen in plaats van te geven. Dat zei jij tenminste tegen mij toen ik net geopereerd was.'

Hannah lachte treurig. 'Ik vind het vreselijk als mijn eigen wijsheden tegen me gebruikt worden.'

Hannah arriveerde net op tijd bij het vakantiehuisje van de familie Johnson om de septemberzon in vuurrode pracht te zien ondergaan boven het Michiganmeer. Ze ging op een verschoten grijze tuinstoel op het terras zitten, keek uit over het glinsterende meer en haalde diep adem.

De eenvoudige poëzie van dit moment trof haar diep. Ook in haar leven verdween er iets achter de horizon, iets wat ze nog niet kon begrijpen of onder woorden kon brengen. Zou er iets voor in de plaats komen? Ze had niet genoeg visie om zich daar een voorstelling van te kunnen maken.

Help me, Heer, bad ze in stilte, terwijl ze naar de vuurrode strepen keek die zich als linten uitrolden over de avondlucht.

Pas toen de laatste kleuren vervaagden, stapte Hannah over de drempel van het huis dat ze te leen had gekregen. Ze snoof de vochtige, muffe lucht op en werd teruggevoerd in de tijd: ze was acht jaar en huppelde door het vakantiehuisje dat haar ouders voor

een week hadden gehuurd aan de kust van Californië. ‘Papa, kijk!’ had ze gegild terwijl ze haar nieuwe koninkrijk overzag. ‘Een stapelbed! Ik heb altijd al een stapelbed willen hebben!’

Nu slenterde ze langzaam van kamer naar kamer en probeerde te beslissen waar ze zou gaan slapen. Dit vakantiehuis was minstens tweemaal zo groot als haar flat in Chicago. En hoewel het eenvoudig was ingericht, vond ze het nog steeds veel te luxueus. Nancy had zo’n verfijnde, elegante smaak. Hier waren geen tweedehands meubels of afgedankte huwelijkscadeaus te vinden. In een huis als dit zou Hannah eigenlijk haar voeten niet op een tafeltje durven leggen... alleen had Nancy haar specifiek opdracht gegeven om dat wel te doen.

Met een zucht haalde Hannah het roze cellofaan van een grote rieten geschenkmand vol koekjes, chocolade, zelfgemaakte aardbeienjam en twaalf verschillende soorten thee.

Thee. Dat was precies wat ze nodig had. Een kop thee bood troost en zou haar helpen om zich op haar gemak te voelen.

Daarna zou ze haar boeken netjes op de boekenplanken zetten die Nancy zo attent leeg had gehaald.

Ze koos voor een zakje cafeïnevrije Indiase vanillethee, vulde de waterkoker en las het briefje op het aanrecht: *Voel je thuis, Hannah. Rust en speel hier met vreugde!*

Rusten, spelen, vreugde. Die woorden gebruikte Hannah nooit in dezelfde zin. Niet voor zichzelf, in elk geval. Haar vreugde kwam voort uit haar werk. Nuttig en productief zijn, daar schiep zij vreugde in. Nu zag ze in gedachten de stagiaire weer op haar veranda staan, opgewekt rammelend met de sleutels die toegang gaven tot haar eigen leven.

Hoe kon Steve haar dit aandoen?

Terwijl ze wachtte tot het water kookte, bladerde ze verstrooid door een stapel brochures over Michigan. Uiteindelijk werd haar aandacht getrokken door een paarse folder. Het New Hope-retraitecentrum in Kingsbury. Dat kwam haar bekend voor. Toen herinnerde ze zich weer dat Nancy daar in de zomer een gebedsgroep had bijgewoond. Hannah begon te lezen.

Jezus zegt: 'Ben je moe? Uitgeput? Opgebrand door religie? Kom bij Mij. Ga met Mij mee, dan zal Ik je leven herstellen. Ik zal je laten zien hoe je echt kunt uitrusten. Loop met Mij mee en werk samen met Mij. Kijk hoe Ik het doe. Leer het ongedwongen ritme van de genade. Ik zal je niets opleggen wat te zwaar is of niet bij je past. Hou Mij gezelschap, dan leer je vrij en licht te leven.' (naar Matteüs 11:28-30)
We nodigen je uit om een pelgrimsreis te komen maken.

Hannah hield op met lezen. De woorden uit *The Message*, een vrije parafrase van de Bijbel, raakten haar diep en brachten de bekende passage opnieuw tot leven. Moe? Uitgeput? Opgebrand?

Steve had die vragen voor haar beantwoord: ja, ja, en ja.

En Jezus nodigde vermoeide mensen uit: 'Kom. Ga mee. Loop met Mij mee. Werk samen met Mij. Kijk. Leer. Hou Mij gezelschap. Leef vrij en licht.'

Kom een pelgrimsreis maken.

Met een mok thee in haar hand ging Hannah op de bank zitten om te bidden. Maar toen ze haar gedachten op God probeerde te richten, beseftte ze dat ze niet alleen uitgeput was door de stress van het inpakken of door de drie uur lange autorit van Chicago naar het Michiganmeer. Ze was moe. Echt moe. Moe van vijftien jaar lang ononderbroken bediening.

Nog voor dat ze haar thee ophad, viel Hannah in slaap.

CHARISSA

1993

De rekentoetsen voor de uitblinkers in groep acht werden altijd in dezelfde volgorde teruggegeven: te beginnen met het hoogste cijfer. Toen Charissa Goodman op een dag haar toets als tweede terugkreeg, hapte iedereen in het lokaal naar adem. De leraar trok zijn wenkbrauwen op en overhandigde Charissa, die uiterlijk volkomen onbewogen bleef, haar toets. 'Eén keer moet de eerste zijn, hè? Deze heb je niet zo perfect gemaakt.' Charissa verstijfde en ging nog meer rechtop zitten. Ze voelde de

gefascineerde blikken van haar klasgenoten en tuurde naar het papier op zoek naar de rode inkt. Daar... een belachelijke fout die ze over het hoofd had gezien toen ze haar antwoorden twee-, driemaal had gecontroleerd. Hoe kon ze die hebben gemist? Ze schoof het aanstootgevende vel papier onder in haar multomap, uit het zicht. De volgende keer moest ze zorgvuldiger zijn.

John Sinclair parkeerde zijn auto vlak voor acht uur bij de bibliotheek van de Universiteit van Kingsbury, precies op tijd om Charissa op te halen na haar avondles. De afgelopen twee uur was hij in hun appartement bezig geweest met het zorgvuldig klaar maken van het lievelingseten van zijn vrouw: in citroensap en kruiden bereide kip met een salade van tomaten en feta. Hij was zelfs na zijn werk naar de bakker gegaan om een vers Italiaans foccaciabrood te kopen. Woensdag was een lange dag voor Charissa, dus probeerde John altijd iets bijzonders voor haar te doen als ze thuiskwam.

Terwijl ze naar de auto liep, kon hij een zacht, bewonderend gefluit niet onderdrukken. Zelfs van een afstand was Charissa opvallend mooi: haar smetteloze olijkleurige huid, haar prachtige figuur, haar zijdezachte, gitzwarte haren. Alles aan Charissa Goodman was volmaakt. Absoluut perfect. Veel mensen verbaasden zich erover dat John en Charissa met elkaar getrouwd waren. Hij zag er zo gewoontjes uit met zijn dunne bruine haar en zijn kleine bruine ogen. Typisch 'de jongen van hiernaast', zo iemand over wie een klasgenoot in het jaarboek schrijft dat hij 'een lieve persoonlijkheid' en 'een geweldig gevoel voor humor' heeft. Charissa daarentegen trok altijd en overal de aandacht. Dat kwam niet eens alleen door haar indrukwekkende schoonheid. Ze was erg gracieus en beheerst in haar hele houding. Vorstelijk.

Zodra ze elkaar als tweedejaarsstudenten aan de Universiteit van Kingsbury hadden ontmoet, was John als een blok voor haar gevallen. Hij had haar mee uit willen nemen, maar zijn vrienden hadden geprobeerd dat uit zijn hoofd te praten. 'De Ijsprinses voelt zich boven iedereen verheven,' hadden ze gewaarschuwd. 'Geef het nou maar op, John.'

Maar opgeven was niets voor John. Hij was geen topatleet, maar hij had de vastberadenheid van een Olympisch kampioen, en hij was vastbesloten geweest om Charissa Goodman aan het lachen te krijgen. En het was hem gelukt. Zelfs de Ijsprinses was uiteindelijk ontdood onder Johns onweerstaanbare humor en goede humeur.

Nu riep hij grijnzend door het open autoraampje: ‘Hé, schoonheid! Wil je een lift?’ Charissa gooide haar tas met boeken op de achterbank en liet zich daarna op de stoel naast hem glijden. ‘Wat dacht je van een kus voor de man die van je houdt?’ vroeg hij terwijl hij naar haar toe leunde.

Ze kuste hem op de wang. ‘Sorry. Ik ben een beetje verstrooid.’

‘Dat merk ik. Wat is er?’

‘Weet je nog dat ik het over die cursus op zaterdagochtend had?’

John knikte en reed linksaf de parkeerplaats af. ‘O ja. En, wat zei dr. Allen ervan? Is het veilig?’

Ze lachte. ‘Hij zegt dat ik nu al tussen de ketters zit.’

‘Gaaf! Die mensen wil ik graag ontmoeten! We kunnen er wel een paar te eten vragen nu we een echte eettafel hebben. Ik kook wel.’

‘Jij kookt altijd.’

‘Nou ja, we moeten toch eten... Hé! Au!’ riep hij lachend toen Charissa hem speels op zijn arm stompte. ‘Ik zeg alleen dat jij weer andere talenten hebt, schat. Intellectueel ben je geweldig begaafd, alleen op culinair gebied niet zo.’ Ze deed alsof ze pruilde. ‘Maar is die cursus je wel twee zaterdagochtenden per maand waard?’ vervolgde hij. ‘Dan mis je wel mijn beroemde pannenkoekjes met chocoladestukjes, vergeet dat niet.’

‘Ik weet het. Dat moet ik goed tegen elkaar afwegen.’ Ze speelde met haar lange, donkere haar. ‘Hoe dan ook, dr. Allen vroeg me waarom ik erin geïnteresseerd was. Ik zei: “Om te leren.” En toen keek hij me doordringend aan en zei: “Fout geantwoord.”’

‘Fout geantwoord? Mijn vrouw? Onmogelijk. Geef me zijn telefoonnummer.’

‘John, doe niet zo flauw!’

‘Sorry, Riss. Ga door. Ik luister. Echt.’

Ze zuchtte. ‘Hij zei dat ik er alleen naartoe moest gaan om God te ontmoeten. Dat elke andere reden de verkeerde reden is. En dat blijft maar door mijn hoofd spoken. Ik bedoel... Hij dringt erop aan dat we iets zoeken om zijn lessen aan te vullen. En als het doel daarvan niet is om iets te leren, dan snap ik het niet. Dan snap ik er echt niets meer van.’

John had zich tijdens het eerste jaar van hun huwelijk toegelegd op het perfectioneren van de recepten van zijn Griekse schoonmoeder, en hij werd steeds bekwamer in de keuken.

Aan de feestelijk gedekte tafel genoot hij van het uitzicht op Charissa bij kaarslicht. ‘En, wat vond je van mijn citroenkip?’ vroeg hij toen ze klaar waren met eten.

‘Moeder zou ervan onder de indruk zijn. Het was heerlijk, John. Dank je wel.’ Terwijl hij de tafel afruimde, haalde zij haar laptop en een aantal boeken uit haar rugzak. Daarna knipte ze de plafondlamp aan, ging weer aan tafel zitten en begon te werken.

‘Kan ik iets voor je meenemen?’ riep hij terwijl hij de vaatwasmachine inruimde. Ze was zo geconcentreerd aan het werk dat ze hem niet hoorde. Hij kwam uit de keuken, ging achter haar staan en sloeg zijn armen om haar heen. ‘Nog iets nodig?’ vroeg hij, en hij kuste haar hals. Ze schudde haar hoofd en ging door met typen, terwijl hij haar schouders masseerde.

‘Wat ben je gespannen,’ merkte hij op, en hij zette nog iets meer kracht. ‘Daar heb ik wel een middeltje tegen, als je wilt.’ Hij snoof de geur van haar haren op.

Zonder op te kijken zei ze: ‘Veel te druk. Ik moet sowieso de hele nacht doorwerken om dit artikel af te krijgen voor morgenochtend.’

John liet haar weer los. ‘Tja,’ zei hij. ‘Het werk van een promotiestudent is nooit klaar.’ Hij kuste haar boven op haar hoofd en blies de kaarsen uit.

Toen Charissa om vier uur 's nachts klaar was met haar artikel over Shakespeare, had ze te veel cafeïne op om nog te kunnen slapen. Het was nog te donker voor haar dagelijkse powerwandeling, dus begon ze schoon te maken. Dat was haar favoriete methode om stress te verlichten, en ze deed het vaak.

Helaas had ze hun prikkelbare burens moeten beloven dat ze alleen tussen negen uur 's ochtends en negen uur 's avonds zou stofzuigen. Niet dat er veel te stofzuigen viel. Een kleine huiskamer en eetkamer bij de keuken, één slaapkamer en een smalle gang, dat was alles. Maar stofzuigen deed wonderen voor haar geestelijke gezondheid, vooral als ze een bepaald patroon heel precies volgde. Soms stofzuigde ze tweemaal per dag.

Aangezien het daar nog te vroeg voor was, deed ze een snelle inval in de voorraadkast. Het opruimen van de planken stond niet hoog op Johns lijst van prioriteiten. Omdat hij wel altijd kookte, verviel de voorraadkast telkens weer tot een chaos. Minstens eenmaal per week ruimde Charissa de kast in zoals zij dat wilde: dozen ontbijtgranen in aflopende hoogte, kruiden op alfabetische volgorde, granen en pasta gegroepeerd op kleur.

‘Voor alles een plaats, en alles op zijn plaats.’

Dat was Charissa's levensmotto. Als ze niet besloten had hoogleraar in de Engelse literatuur te worden, zou ze een uitstekende personal manager of huishoudcoach geworden zijn. Ze begreep niet hoe iemand chaos kon tolereren.

Terwijl ze de flesjes tomatenketchup, Italiaanse kaassaus en barbecueaus van elkaar scheidde, speelde ze in gedachten het gesprek met dr. Allen terug. *Fout geantwoord. Fout geantwoord.* Waarom was ‘om te leren’ fout geantwoord? Het was toch altijd goed om leergierig te zijn?

Charissa vond het vreselijk om gecorrigeerd te worden. Meestal lukte het haar om zichzelf te corrigeren voordat iemand anders de kans kreeg. En nu had dr. Allen – wiens mening van cruciaal belang was voor haar academische succes – haar geen compliment gegeven, zoals ze van hem gewend was, maar een mysterieuze vermaning. Ze kon nog altijd niet doorgronden wat hij bedoelde. Maar ze zou hem ook niet om opheldering vragen. Daarmee zou

ze de aandacht vestigen op haar eigen onwetendheid en dat probeerde ze altijd te vermijden. Ze zou die cursus gewoon gaan volgen omdat hij dat aanbevolen had. Dan moest hij wel tevreden zijn over haar inzet.

Toen de voorraadkast helemaal geordend was, raapte ze een verdwaald pluusje van de vloer en probeerde in te schatten wat ze nog meer zou kunnen opruimen of schoonmaken. Hoeveel tijd had ze nog? Haar ingeroosterde ‘stille tijd’ mocht er ook niet bij inschieten.

MARA

Mara Garrison pakte een mok met pepermuntthee aan van Dawn en liet haar omvangrijke lichaam voorzichtig in de vertrouwde stoel met armlenningen zakken. Over welk deel van haar ellende zou ze vandaag eens praten?

Elke maand zat ze bij therapeute Dawn op kantoor en het gesprek draaide altijd om dezelfde kwesties. Geloof. Vertrouwen. Schaamte. Verwerping. Eigenwaarde.

En zo draaide ze in kringetjes rond.

‘Ik heb het gevoel dat ik ben vastgelopen,’ zei Mara hoofdschuddend. ‘Volkomen vastgelopen. Intussen begrijp ik wel hoe ik hier ben beland, maar ik weet niet hoe ik verder moet. Ik ben nu vijftig, en ik begin me af te vragen of ik ooit verder zal komen.’

‘Je bent al zo ver gekomen, Mara. Echt, dat meen ik.’

Dawn was altijd zo bemoedigend. Mara zou graag een vriendin als Dawn hebben, iemand met wie ze gezellig thee kon drinken zonder na afloop te hoeven betalen voor het gesprek. Dawn kende Mara beter dan wie dan ook. Maar dat was niet wederzijds. Het enige wat Mara over Dawn wist, was dat ze twee prachtige dochters had die sprekend op haar leken, met bruine ogen en een nog donkerder bruine huid. Kendra en Essence. Mara kende hen alleen van de foto’s op Dawns bureau, waarop ze glimlachten. Liefvallige meisjes.

Essence. Mara vroeg zich af of haar leven anders gelopen zou

zijn als ze zo'n mooie naam gehad had. *Essence Garrison. Essence Payne.*

Waarschijnlijk niet. Met die naam zou ze vast ook zijn gepest.

Mara Payne. Haar meisjesnaam klonk als pijn. Ze had er altijd al een hekel aan gehad, maar ze had die naam vijfendertig jaar moeten verdragen, tot ze trouwde. En toen ze in het huwelijksbootje stapte met Tom Garrison, had ze de ene pijn voor de andere ingeruild. Maar vandaag wilde ze niet over Tom praten. Ze was het zat om over Tom te praten.

'Je hebt je verdiept in de redenen waarom je bepaalde problemen hebt,' zei Dawn. 'Dat was hard werken, maar je hebt het goed gedaan. Misschien kun je nu een diepere laag van geloof en spiritualiteit ontdekken. Misschien krijg je nu de mogelijkheid om niet op je eigen inzicht te steunen, maar God meer te gaan vertrouwen, op een nieuwe manier.'

Mara ging met haar wijsvinger over de bovenrand van de mok met thee. Kringetjes, kringetjes.

'Eigenlijk ben ik blij dat je zo gefrustreerd bent,' zei Dawn.

Mara hield op met kringetjes draaien. 'Hoe bedoel je?'

Deze reactie was niets voor Dawn. Meestal probeerde Dawn haar ervan te overtuigen dat ze niet in kringetjes ronddraaide zonder ergens te komen, maar op een bergpad liep dat langzaam maar zeker omhoogvoerde. Meestal probeerde Dawn haar te laten zien dat het geen teken van achteruitgang was als ze terugkwam op een eerder besproken probleem, maar dat ze het nu vanaf een ander gezichtspunt bekeek, een punt dat hoger op de berg lag.

'Volgens mij is dit een heilige ontevredenheid,' zei Dawn. 'Deze frustratie kan een geschenk zijn dat je aanspoort om dieper te komen. Ik hoor dat je rusteloos bent, en rusteloosheid is ook beweging. Jij kunt dan het gevoel hebben dat je vastgelopen bent, maar je geest is aan het werk.'

'Maar ik voel me geïrriteerd, ik heb geen vrede. Ik dacht dat het leven van een christen vol vrede en blijdschap zou zijn, maar bij mij is dat niet zo. Blijkbaar doe ik iets verkeerd. Dat kan niet anders.'

Dawn leunde naar voren in haar stoel. 'Ook irritatie is een ge-

schenk van God, Mara, hoe vreemd dat ook klinkt. Stel je voor dat je in een deuropening staat, op een drempel. Je ontevredenheid kan je helpen om van het oude in het nieuwe te stappen. Als je aan het eind van je eigen mogelijkheden bent en zegt: “Ik ben het zat om zo te leven. Ik wil meer!”, dan wil God je helpen om los te laten en verder te komen. Begrijp je wat ik bedoel?’

Mara dacht hier goed over na. ‘Ik wil gewoon vrede hebben,’ zei ze uiteindelijk, en ze beet op een van haar vingernagels.

‘Wat is vrede?’ vroeg Dawn.

Ik weet het, ik weet het.

Dit gesprek hadden ze al zo vaak gevoerd dat Mara het script uit haar hoofd kende. Dawn zou haar eraan herinneren dat vrede niet de afwezigheid van conflicten was, maar de aanwezigheid van God te midden van de storm. Dawn zou haar vertellen dat vrede een geschenk was, de vrucht van vertrouwelijke omgang met Christus, die voortvloeide uit Gods liefde voor haar.

Mara begreep intussen wel wat vrede was, maar ze had nooit vrede gekend.

‘Ik ben zo moe,’ zuchtte ze. ‘Moe van de voortdurende strijd. Ik wil gewoon rust.’

Dawn bleef een hele tijd zwijgen, en Mara vroeg zich af wat ze dacht. Misschien gaf Dawn het nu eindelijk ook op. Misschien was zij, Mara, een hopeloos geval.

Ze tuurde naar haar schoenen en zette zich schrap voor het vonnis.

Dawn stond op en pakte een paarse folder van haar bureau. ‘Je hebt me wel vaker horen vertellen over de programma’s in het New Hope-retraitecentrum,’ zei ze terwijl ze het papier aan Mara gaf. ‘Zij bieden een cursus aan die ze “een pelgrimsreis” noemen. Het gaat om het onderzoeken van manieren om God te ontmoeten. Dat kan een plek zijn om contact te maken met andere mensen die ook een dergelijk geestelijk pad bewandelen. Ik denk dat het goed voor jou zou zijn om aan die cursus mee te doen.’

Mara las snel de beschrijving door, op zoek naar een reden om nee te zeggen.

De pelgrimsreis is een pelgrimstocht voor iedereen die meer te weten wil komen over God. Deze reis is voor iedereen die ontevreden is met een oppervlakkig leven en graag dichterbij God wil komen. We nodigen je uit om hierheen te komen en je te verdiepen in geestelijke oefeningen die een speciale, gewijde plek voor God in je leven kunnen creëren.

Daar stond het. Mara hield op met lezen. ‘Ik heb een hekel aan het woord *oefening*,’ zei ze. ‘Ik voel me nu al schuldig, terwijl ik er nog niet eens aan ben begonnen.’

‘Ik weet het,’ zei Dawn. ‘Veel mensen reageren zo. Maar geestelijke oefeningen zijn geen wetten of regels die je moet volgen. Het zijn hulpmiddelen om ruimte te creëren in je leven, zodat God in je kan werken. Wij kunnen onszelf niet veranderen. Dat is Gods werk, dat kan alleen door Zijn genade. Maar deze oefeningen helpen ons met de Heilige Geest samen te werken.’

Mara keek cynisch.

‘Bekijk het dan zo, Mara. We hebben niet de macht om de zon te laten opkomen, maar we kunnen er wel voor kiezen om wakker te zijn tijdens de zonsopgang. Geestelijke oefeningen helpen ons wakker te blijven.’

Mara bleef de folder bekijken op zoek naar meer redenen om nee te zeggen. In de loop van de jaren had ze heel wat schriftelijke Bijbelstudies voltooid. Dat kon ze bewijzen ook, want ze had alle werkboeken goed ingevuld en zorgvuldig bewaard. Met nog een doe-het-zelfstudie zou ze niet veel opschieten. Maar ze wist niet zeker of ze eraan toe was zich samen met andere mensen te verdiepen in haar eigen geestelijke leven. ‘Ik weet ook niet of ik wel zin heb in dat soort groepsgesprekken,’ biechtte ze op.

‘Waarom niet?’

‘Als ik het alleen doe, is er tenminste niemand die me af kan wijzen.’ Zo. Dat was eruit.

‘Kijk eens hoe ver je al bent gekomen,’ zei Dawn vriendelijk. ‘Je hebt al zo veel aan me verteld waar je nog nooit over had kunnen praten, en ik heb je niet afgewezen.’

Mara glimlachte even. ‘Daar betaal ik je voor.’ Ze pakte een papieren zakdoekje uit haar tas.

‘Mara, ik zou je deze cursus niet aanbevelen als je er niet klaar voor was. Zo’n groep is een eerste stap. Je kunt anoniem blijven. Je bent vrij om te vertellen of te verzwijgen wat je wilt. Maar dan zou je tenminste samen met anderen op weg zijn. Je kunt niet altijd alleen blijven leven, Mara. Dat is niet goed voor je. En jij bent al het grootste deel van je leven alleen, zelfs als je met andere mensen omgaat.’

Daar had Dawn gelijk in. Mara omringde zich met mensen die haar niet kenden: toevallige kennissen met gemeenschappelijke interesses en mensen die ze tegenkwam tijdens buitenschoolse activiteiten van de jongens. Zelfs haar vriendinnen in de kerk kenden haar niet echt. Mara had een redelijk functionerende façade opgebouwd, maar diep vanbinnen was ze doodsbang dat andere mensen haar de rug zouden toekeren als ze ontdekten wie ze in werkelijkheid was.

Toen ze vertrok, wist ze nog steeds niet wat ze moest doen. Ja, ze zat gevangen in haar angsten, maar aan die gevangenschap was ze wel gewend. Wat zou ze ontdekken als ze over de drempel stapte, het onbekende in? Was haar ontevredenheid groot genoeg om haar vooruit te drijven? Vertrouwde ze God eigenlijk wel genoeg om het verleden los te laten en aan iets nieuws te beginnen?

Dat wist ze niet. Dat wist ze echt niet.

Die donderdagavond wachtte Mara tot de jongens naar boven waren gegaan om hun huiswerk af te maken. Tom was vroeg thuisgekomen van zijn zakenreis en hij leek in een redelijk goede stemming. Dit was het juiste moment om die cursus van New Hope met hem te bespreken.

‘Dawn heeft me informatie gegeven over een cursus in het New Hope-retraitecentrum,’ zei ze terloops, terwijl ze de overgebleven aardappelpuree in een plastic bakje schepte.

Tom keek niet op van zijn sportblad.

Ze ruimde het eten op in de koelkast en probeerde het daarna opnieuw. ‘Toen ik deze week bij Dawn was, raadde ze me een cursus aan. Ze dacht dat ik er wel iets aan zou hebben.’

Hij bleef lezen. ‘Wat gaat dat kosten?’ vroeg hij. Mara had van tevoren geweten dat dit detail hem het meest zou interesseren.

‘Je betaalt een donatie.’

‘Hoeveel?’ Hij keek haar nog steeds niet aan.

‘Dat weet ik niet. Gewoon, wat je zelf wilt geven, denk ik. Dat geld is ter ondersteuning van al het werk van New Hope.’

Hij sloeg een bladzijde om. ‘Dan kap je toch met die therapie, als dit een rondje van de zaak is.’

Ze hadden het al zo vaak gehad over de kosten van haar therapieessies. Tom had nooit begrepen waarom Mara iemand moest betalen om naar haar te luisteren.

‘Die gesprekken met Dawn helpen me om alles op een rijtje te houden.’ Ze hoopte maar dat Kevin en Brian hen niet afluisterden.

‘Wat moet je op een rijtje houden? Jij hebt echt niet zo’n zwaar leven. Kijk maar eens om je heen.’ Hij gebaarde naar hun onlangs gerenoveerde keuken, die groter gemaakt was om in de behoeften van hun tieners te voorzien. ‘Er zijn veel mensen op de wereld die echt iets te klagen hebben, weet je.’

Ze tuurde naar de glanzende gootsteen, beet op haar vinger-nagel en telde tot tien.

Tom zou niet weigeren om voor die cursus te betalen. Hij zou alleen zorgen dat zij zich schuldig voelde omdat ze zoiets nodig had. Of beter gezegd: zij zou met schuldgevoel op Tom reageren. Dat was haar eigen keuze, zei Dawn altijd.

Ze graaide een halfliterbak chocolade-ijs met stukjes chocolade-cake en toffee uit de vriezer, pakte een lepel uit de keukenla en trok zich terug in haar slaapkamer. Daar ging ze op bed zitten, met de bak ijs op schoot, en zette de televisie aan. Het kijken naar de drama’s en conflicten van andere mensen vond ze troostend; het gaf haar een beter perspectief op haar eigen leven. Meestal voelde ze zich dan meteen een stuk beter.

Maar niet altijd.

MEG

1987

Meg Fowler haastte zich van school naar huis met een gevoel alsof ze zweefde. Jim Crane had haar meegevraagd naar het Valentijnsbal! Maandenlang had ze het geld dat ze met oppassen verdiende opgespaard, in de hoop dat hij haar zou vragen en dat ze genoeg zou hebben om een galajurk te kopen. Dé galajurk. De mooiste die ze ooit had gezien: een prachtig gewaad van hemelsblauwe chifon met luchtige ruches langs de halslijn, die net de schouders vrijliet. Zodra ze thuiskwam, smeekte ze haar moeder om zaterdag samen met haar naar het grote warenhuis te gaan, zodat ze haar droomjurk kon passen.

Die zaterdag bekeek Meg zichzelf goedkeurend in de kleedkamerspiegel en draaide zwierig heen en weer. De japon was nog mooier dan ze zich herinnerde; hij paste perfect bij haar blonde haar en lichte huidskleur. Stralend zweefde ze door de gang om haar moeder te laten zien hoe mooi ze was.

‘Is dat nou de jurk waar je zo veel drukte over hebt gemaakt?’ vroeg haar moeder met gefronste wenkbrauwen. ‘Daar heb jij beslist niet het figuur voor. Nou ja, het is natuurlijk je eigen geld. Doe maar wat je niet laten kunt.’ Meg liep terug naar de kleedkamer, trok de japon uit en hing hem even later weer terug in het rek.

Meg had de folder van New Hope bijna weggegooid, maar dat durfde ze niet. Hij belandde op het aanrecht in de keuken bij een stapel met andere dingen waarvan ze niet wist wat ze ermee moest. Vooral als ze zich overrompeld voelde, reageerde ze altijd met passief verzet: dan wilde ze geen beslissing nemen. Als ze maar lang genoeg wachtte, zou de beslissing wel voor haar genomen worden.

Maar het maakte niet uit op welke stapel ze de folder neerlegde; het paarse papiertje bleef haar aandacht trekken en wenkte haar met die eenvoudige uitnodiging: *Kom mee op een pelgrimsreis*. Uiteindelijk belde ze Rachel, haar oudere zus, op. Rachel was weliswaar niet bijzonder godsdienstig, maar Meg kon haar altijd om raad vragen.

‘Nou, Megs, je moet in elk geval iets voor jezelf gaan doen,’ zei Rachel. ‘Nu moeder overleden is, zit je daar helemaal alleen in dat grote oude huis. Bovendien heb je op zaterdagochtend geen pianoleerlingen. Dat heb je zelf verteld. Wat is jouw excuus om het niet te doen?’

Die woorden bleven Meg bezighouden, ook nadat ze het telefoongesprek had afgerond. Wat was haar excuus? ‘Er is een verschil tussen goede redenen en echte redenen,’ zei dominee Dave vaak. Meg kon geen goede redenen meer bedenken om zich niet aan te melden. En wat was de echte reden?

Ze was bang.

Dat zou Rachel niet begrijpen, dus had Meg dat ook niet verteld. Dan hoefde ze ook niet te proberen het uit te leggen. Dit was een van die vele discussies die ze toch niet kon winnen. Rachel was altijd onbevreesd en avontuurlijk geweest; ze maakte verre reizen en genoot van het onbekende en het exotische. Volgens een oude spreuk heeft elk kind wortels en vleugels nodig. Dat was het grote verschil tussen hen beiden: Rachel had vleugels, Meg had wortels.

Dat was altijd zo geweest.

Meg had maar één keer haar vleugels uitgespreid. En zelfs toen was ze niet ver van haar ouderlijk huis vandaan gevlogen.

Meg trouwde met Jim Crane, haar vriendje van de middelbare school, en het jonge stel was drie kilometer verderop gaan wonen. Zes en half jaar lang was Meg mevrouw Crane geweest, en het geluk had van haar afgestraald. Toen Meg zeven maanden zwanger was, werd ze op een grauwe, gure middag in november opgebeld door een onbekende. Het nieuws dat ze te horen kreeg, was vernietigend. *Het spijt me dat ik u dit moet vertellen. Uw man. Ongeluk op de snelweg. Ambulance. Saint Luke Hospital. Mevrouw Crane? Hallo?*

Meg had zich naar het ziekenhuis gehaast, maar ze was te laat geweest om nog afscheid van Jim te kunnen nemen.

Die avond had ze alles wat ze kon dragen in twee koffers gepakt. Ze had haar voordeur achter zich op slot gedaan en ze was naar het huis van haar moeder gestrompeld. Zes weken later had

ze weer terug ontmoeten naar hetzelfde ziekenhuis. Op kerst-avond was hun dochter Becca geboren.

Maandenlang had Meg zelf nauwelijks geweten wie ze was. Jarenlang was ze ‘de vrouw van Jim’ geweest en toen ze dat niet meer kon zijn, had ze moeten leren hoe ze ‘de moeder van Becca’ moest zijn. Meestal had ze zichzelf ’s avonds in slaap gehuild, als haar moeder naar bed was. Want hoewel haar moeder zelf weduwe was geworden toen Meg nog maar vier was, tolereerde ze geen zelfmedelijden en geen tranen. ‘Ik heb nooit tijd gehad om me zielig te voelen,’ had ze vaak tegen Meg gezegd. ‘Die luxe kon ik me niet veroorloven. En dat geldt ook voor jou. Je hebt een baby voor wie je moet zorgen. Je zult dus volwassen moeten zijn en door moeten gaan met je leven.’

Dus had Meg in het geheim gehuild.

Nu, meer dan twintig jaar later, was het verdriet teruggeko- men, naargeestiger, hardvochtiger en vernietigender dan ooit te- voren. Moeder was overleden. Becca was weg, het huis uit. En Jim was terug.

Na jaren stille afwezigheid was Jim weer aanwezig in haar dro- men. Zodra Meg sliep, wekte haar onderbewuste hem op uit de dood, en pas als ze weer wakker was, had ze de kracht om hem weer te begraven. En zelfs dat werd steeds moeilijker. Het nieuwe verdriet had de zegels verbroken en de steen weggerold van het graf waarin ze haar herinneringen zo zorgvuldig begraven had. Elke nacht stond Jim op uit de dood, maar hij bleef altijd net buiten haar bereik. Ze kon niet met hem meegaan. Ze kon hem niet vasthouden. En ze was zo bang dat ze hem weer zou gaan missen. Daar had ze geen kracht meer voor. *Heer, alstublieft, zorg dat ik hem niet opnieuw ga missen.* Gelukkig was Becca nu in Enge- land. Meg zou niet willen dat haar dochter van haar kwellingen en haar tranen wist.

Dus hilde ze in het geheim.

‘Je bent al zesenvertig, Megs,’ zei Rachel op een avond tegen haar tijdens een telefoongesprek. ‘Het wordt tijd om te ontdek- ken wie jij bent, behalve de dochter van Ruth Fowler. Ga naar die cursus. En neem in vredesnaam een huisdier of zo.’

Meg wist dat haar hartenpijn veel gecompliceerder was dan alleen het verlies van haar moeder, al begreep Rachel dat waarschijnlijk niet. Dit verdriet zat dieper. Het ging niet alleen om het verlies van haar identiteit als dochter. Moeders dood was alleen maar de aanleiding geweest, een koevoet die een oude kist vol verdriet opengebroken had.

'Tijd om te ontdekken wie jij bent.'

Misschien hadden Sandy en Rachel gelijk. Misschien werd het tijd dat ze zich buiten de muren van haar grote, lege huis waagde. Misschien was dit inderdaad het moment om een pelgrimsreis te ondernemen.

Wist ze maar hoe ze haar ene voet voor haar andere kon krijgen.

'HET MOOIE VAN DIT BOEK IS DAT JE ZELF ALS LEZER OOK AANGEMOEDIGD WORDT OM OPNIEUW TE ONTDEKKEN HOE GROOT GODS LIEFDE IS.' – EVA

Reisgenoten nodigt je uit om op een reis te gaan waarin ogen worden geopend, belemmerende gedachten losgelaten en oude wonden genezen.

Vier vrouwen die ieder op hun eigen manier zijn vastgelopen in het leven, geven zich op voor een cursus in een christelijk retraitecentrum. Hannah is een predikante die niet in de gaten heeft hoe vermoeid ze is, totdat ze gedwongen wordt een sabbatical te nemen. Meg voelt zich eenzaam nu haar kinderen het huis uit zijn en worstelt met gebeurtenissen uit haar verleden. Mara ziet haar huwelijk afbrokkelen en heeft het gevoel dat haar leven wordt bepaald door afwijzing. Charissa is een studente die wordt geplaagd door perfectionisme. De reis die deze vier vrouwen met elkaar ondernemen, verandert hun leven totaal.

Sharon Garlough Brown is predikant en retraiteleider. In deze roman heeft ze oefeningen verwerkt die grote impact hadden op haar eigen geloofsleven. Reisgenoten is het eerste deel van een vierdelige serie.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 9789029733137 NUR 302

9 789029 733137